

KNIHA PÁTÁ: O UTIŠENÍ

1) O utišení

V. 1, 2 Ráma celou noc rozjímá nad učením Mudrce Vasišthy

VÁLMÍKI pravil: Bozi, polobozi a mudrci, členové královské družiny i všichni ostatní naslouchali moudrým slovům Vasišthy s velkým zaujetím. Vládce Dašaratha i jeho ministři na chvíli opustili své královské a ministerské povinnosti a radovánky, aby se mohli plně soustředit na pochopení mudrcova učení. Dobu poledního a večerního odpočinku oznamovalo troubení na lastury. Tehdy se králové a princové zvedli ze svých míst, jejich bohatě zdobený šat oslnivě zářil nádherou ornamentů i drahých kamenů a celý dvůr vypadal, jako by tu ve zmenšené podobě zářil sám vesmír.

Nastal večer a všichni se pomalu rozcházeli k odpočinku. Král Dašaratha ještě náležitě uctil přítomné mudrce a přijal jejich požehnání. Mudrc Vasištha se rozloučil s princem Rámou a jeho bratry, ti mu padli k nohám a též jim se dostalo požehnání.

Nadešla noc a všichni spali na svých ložích, jen Ráma nemohl usnout a stále přemítal nad moudrými a poučnými slovy Vasišthy.

RÁMA rozjímá: Co to je projevený svět? Kdo jsou všichni ti lidé a další bytosti? Jak se zde objevili, odkud se vzali a kam odcházejí? Co je podstatou mysli a jak může mysl dojít do stavu klidu a nehybnosti? Jak vznikla kosmická iluze neboli *májá* a jak zase zanikne? Je ukončení této iluze žádoucí či nežádoucí? Jak v neomezeném Já vzniklo omezení?

Jaké přesně jsou prostředky a způsoby, které mudrc Vasištha doporučuje pro ovládnutí mysli a smyslů? Mysl a smysly jsou nepochybně zdrojem utrpení. Je nemožné vzdát se radosti z potěšení. Zároveň nelze ukončit utrpení, aniž bychom se té radosti vzdali. To je problém. Avšak hraje-li v tom všem nejdůležitější roli mysl, pak pokud mysl jednou zakusí nejvyšší klid osvobozený od veškeré iluze světa, pak ho jistě nevymění za touhu po smyslovém potěšení.

Ach, kdy bude má mysl čistá a spočine v nejvyšším Bytí? Kdy bude moci jako vlna, která se navrátila do oceánu, spočinout v Absolutnu? Kdy se osvobodím od svých tužeb a budu na vše pohlížet stejně? Kdy budu zbaven horečky způsobené připoutaností ke světu?

Ach, myslí, zůstaneš opravdu pevně ustálena v poznání, kterému učí velcí mudrci? Ach, rozume, příteli můj, rozjíměj o učení mudrce Vasišthy, abychom já i ty byli zproštěni utrpení plynoucího z této světské existence.